

Remiss- Betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89)

Bakgrund

Utredningens förslag är att Sverige ska övergå till ett auktionssystem för havsbaserad vindkraft om omfattar allmänt vatten och den ekonomiska zonen. Med ett auktionssystem avgörs vilka områden som ska exploateras i ett planeringssammanhang. En projektör får ensamrätt genom auktionssystemet och projektören som vinner kan bli bunden att förverkliga projektet genom vite. För att ha ett auktionssystem föreslås att en auktionsmyndighet ska bildas som har huvudansvaret för att ge ändamålsenliga underlag till regeringen som kommer att beredas inom Regeringskansliet. Nuvarande system ska upphöra när auktionssystemet träder i kraft.

Sametingets synpunkter

I området Bottniska viken med öarna inom territorialhavet ner till Söderhamn råder renskötselrätt enligt sedvana/urminnes hävd. Renskötseln är bärare för samisk kultur och åtnjuter ett långtgående rättsligt skydd, inte bara grundlagsskyddad rätt utan framgår även av folkrätten. Vinterbetesområdena får nyttjas för renskötsel 1 oktober- 30 april.

Koncessionssamebyar får bedriva renskötsel i Norrbottens län nedanför Lappmarksgränsen där renskötsel av ålder förekommer hela året. Liehittjä koncessionssameby bedriver renskötsel inom Haparanda kommun och till viss del Kalix kommun. Kalix koncessionssameby bedriver renskötsel inom Kalix kommun och till viss del inom Luleå kommun.

Längs kusten och på öar finns flyttleder och områden av riksintresse för rennäringen enligt

3 kap. 5 § miljöbalken samt strategiska områden som trivselland och uppsamlingsområden utpekade. Vinterbetesmarkerna inom kustkommunerna har stor del infrastruktur och svåra passager för rennäringen.

Renskötseln bedrivs utifrån renarnas förutsättningar och på renarnas villkor. Bedömning av påverkan från en verksamhet behöver inkludera kunskap om renskötsel. Detta ställer stora krav på den som utför bedömningen. Ett områdes funktion är viktig, eftersom funktionaliteten och sambandet mellan områden är avgörande för renskötseln och kan spela större roll än områdets storlek.¹ Olika områden och möjligheten att förflytta sig däremellan brukar benämnas funktionella samband. De funktionella sambanden ger grundläggande förutsättningar att bedriva renskötsel i en sammanhållen årscykel. Många av de kvarvarande marker där renskötsel fortfarande är möjlig att bedriva har generellt sett ett högt värde för renskötseln. Vinterbetesland betraktas oftast som flaskhalsar för renskötseln och är därför särskilt viktiga.² Dessa områden är extra känsliga för negativ påverkan från andra verksamheter. Även marker som inte nyttjas frekvent kan vara viktiga och bli allt viktigare i takt med ökad exploatering och förändrat klimat. I takt med att markerna krymper minskar samebyarnas resiliens.³

Havsbaserad vindkraft kan ge direkt påverkan på den samiska markanvändning beroende på avståndet från vindkraftverk till renbetesmark. Påverkansområden blir större ju högre vindkraftverken är. Det finns forskning som påvisar att renar undviker vindkraftverk på grund av både verkens hindersbelysning samt buller från vindkraftverken och renarna får inte betesro. Påverkan kommer också att ske på renbetesmarker där kabeln ska upp på land för anslutning till transmissionsnätet.

Kapitel 8 Regeringens utpekande av områden för havsbaserad vindkraft

Auktionsmyndigheten ska ha huvudansvaret för att regeringen får ett ändamålsenligt beslutsunderlag. Myndigheten ska samverka med särskilt berörda aktörer såsom myndigheter, kommuner, regioner, nätföretag och industrier. Havsplaner, kommunala översiktsplaner och regionplaner ska i förekommande fall vara vägledande för arbetet.

¹ MÖD, Dom meddelad 2020-05-20, Mål nr M 2288-19

² Prop. 1985/86:3, s.161

³ <https://www.sametinget.se/ordforklaringar-rennaring>

Sametingets synpunkter

Sametinget bedömer att framtagande av ändamålsenliga underlag samt regeringsbeslut som rör renskötselområdet kan få särskild betydelse för samerna och att Lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket träder in. Syftet med lagen är att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället och att stärka samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Eli Larsdotter efter föredragning av samhällsplanerare Laila Öberg, avdelning Samiska näringar.

ČUJUHUS/ADRESS
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA

BESÖKSADRESS
Adolf Hedinsvägen 58

TELEFOVDNA/TELEFON
0980 – 780 30 (vx)
ORG.NR.
202100-4573

E-BOASTA/E-POST
kansli@sametinget.se
www.sametinget.se